

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא מציעא דף מת.

החוזר בו באופנים דלהלן מה דינו?

נשאו ונתנו ביניהם בלא מעות	דברים ויש עמהם מעות	
אין רוח חכמים נוחה הימנו ²	יכול לחזור אבל הוא במי שפרע ¹	מה הדין?

מה לומדים מב' הפסוקים דלהלן, (פסוק א', ויקרא ה: כא) "וְכַחַשׁ בְּעֲמִיתוֹ בַּפִּקְדוֹן אוֹ בַתְּשׁוּמַת יָד אוֹ בַגָּזֶל אוֹ עֲשָׂק אֶת עֲמִיתוֹ" (והשני, שם: כג) "וְהֵשִׁיב אֶת הַגָּזֶל אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת הָעֲשָׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת הַפִּקְדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִד אֹתוֹ אוֹ אֶת הָאֲבֹדָה אֲשֶׁר מָצָא"?

עושק (שכר שכיר), גזילה	תשומת יד (הלואה)	
רק אם יחד לו כלי חייב קרבן שבועה		פסוק א' ³
כיון שמשך חייב קרבן	שאם לא משך כלי פטור מקרבן ⁵	פסוק ב' שלא מנה תשומת יד ⁴

נתן בשוגג פרוטה של הקדש לבעלי אומניות דלהלן, האם מעל?

לספר ושאר בעלי אומניות	לבלן	
לא מעל - דמחוסר משיכה	מעל - דלא מחוסר משיכה	ישראל
מעל - דאין משיכה בגוי		נכרי

¹ לר' יוחנן הטעם שיש מי שפרע כיון שמעות קונים מה"ת, ורק יכול לחזור בו כיון שמדרבנן תיקנו משיכה. ולפי ר"ל כיון שהם דברים עם מעות - יש להם חשיבות, דנעשה איזה מעשה לחזק את כח הדברים, ולכן יש בהם מי שפרע.

² אבל אין בזה משום מי שפרע, שכיון שרק סיכמו ביניהם לעשות המקח וממכר ולא נתן אחד מהם מעות - אינו במי שפרע.

³ כתיב בענין קרבן שבועה - אשם גזילות (ויקרא ה: כא) "וְכַחַשׁ בְּעֲמִיתוֹ בַּפִּקְדוֹן אוֹ בַתְּשׁוּמַת יָד אוֹ בַגָּזֶל אוֹ עֲשָׂק אֶת עֲמִיתוֹ", ולמד רב חסדא שכל הדברים המנויים בפסוק צריכים להיות דומיא דפיקדון, כמו שבפיקדון מדובר שנתן לו כלי וכפר בו, כך בהלואה מיירי שייחד לו הלואה כלי לגבות את הלאה ממנה, וכפר בהכל - בהלואה ובכלי. אבל אם לא היה יחוד כלי, ורק כפר בהלואה גרידתא, לא חייב קרבן שבועה (דכיון דמלוה להוצאה ניתנה ויש עליו רק חוב בעלמא, הרי שלא כפר במשהו של המלוה). וגם גבי עושק, דהיינו שכפר בשכר שכיר, מעמיד רב חסדא שייחד לו בעה"ב כלי לגבות ממנו שכרו ולבסוף כפר בו בהכל.

⁴ החילוק הוא בפסוקים, שבספוק השני שמדבר על זה שעושה תשובה והחזיר את הגזל וכו', לא מוזכר שם תשומת יד, וקשה למה.

⁵ בסתם תשומת יד - דהיינו הלואה אין משיכה, אלא רק חושב לקנות את הכלי במעות, דהיינו כשמלוה נותן ללוה מעות חושב שכנגדם יקנה לו הכלי, ומזה מוכיח רבא כדעת ר"ל שלא מועיל קנין כסף - ורק משיכה מפורשת מה"ת, דהא חזינן הכא דלא מהני עד שימשוך את הכלי. וכמו האופן שבו מעמידים את הפסוק הראשון שמייירי שמשך את הכלי. ורב פפא מקשה על הוכחת רבא, דהרי מנה עושק, וגם שם בפשוטו לא היה משיכת כלי, ובכל אופן אהדר ליה קרא, וא"כ י"ל מדהדר ליה לעשק יד לא הוצרך לחזור גם על תשומת יד. וענה רבא, שבעושק מיירי שמשך את הכלי וחזר והפקידו.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא מציעא דף מח:

כיצד קבלת מי שפרע?

מנלן?	כיצד?	
"ונשיא בעמך לא תאר"	מודיעים לו שאם יחזור בו לבסוף יפרעו ממנו מהשמים	לאביי
רק עשה מעשה עמך ¹	מקללים אותו שאם יחזור בו שיפרעו ממנו מהשמים	לרבא

הנותן מקצת מדמי המקח בתורת ערבון, מה הדין בדלהלן?

במטלטלין לענין מי שפרע	בקרקות לענין קנין כסף	
קונה כנגדו להתחייב מי שפרע ²	קונה הכל	לרב
קונה הכל להתחייב במי שפרע	קונה הכל	לר' יוחנן

הנותן ערבון לחברו ואמר לו "אם אני חוזר בי - ערבוני מחול לך",
והלה אמר לו "אם אני אחזור בי - אכפול לך ערבונך", מה הדין בדלהלן?

מה הדין	מדוע	
נתקיימו הנ"ל שביניהם	דאסמכתא קניא	לר' יוסי
קונה רק כנגד שווי הערבון	אסמכתא לא קניא	לר' יהודה
קונה רק כנגד שווי הערבון	אסמכתא לא קניא	לרשב"ג
קונה כנגד הכל	דמהני קנין כסף בבית ושדה	אמר "ערבוני יקון" נתן הערבון כפרעון

¹ פי', שרק מי שעושה מעשה עמך אתה מוזהר שלא לקללו, אבל זה שחוזר בו אינו עושה מעשה עמך. אכן רק לענין זה - דהיינו על המקח הזה - הותר לקללו, אבל לא שאר קללות.

² אבל מה שיותר משווי הערבון - אם חוזר בו אינו במי שפרע.